

Rendementsanalyse

Individuele casusoverleggen

Samenvatting

Dit onderzoeksrapport beschrijft de resultaten van de rendementsanalyse van de individuele casusoverleggen (ICO's) die worden uitgevoerd door het Zorg- en Veiligheidshuis samen met samenwerkingspartners. Er is onderzocht of het aantal politiemeldingen in regio Noord-Holland Noord daalt en of de ernst van delicten afneemt als cliënten met onbegrepen gedrag, de zogenaamde OGGZ doelgroep, zijn besproken in het ICO. Daarnaast is onderzocht hoe de partners de samenwerking tijdens het ICO ervaren, wat succesfactoren zijn en wat kan beter. Er is een kwantitatieve analyse van politiedata uitgevoerd en er zijn semigestructureerde interviews met samenwerkingspartners afgenomen. Uit de analyse van de politiedata kan worden geconcludeerd dat het aantal meldingen afneemt en de ernst van de meldingen afneemt nadat cliënten zijn besproken in het ICO. Uit de interviews kwam naar voren dat de samenwerkingspartners over het algemeen tevreden zijn over de samenwerking tijdens het ICO. Er zijn wel verbeterpunten genoemd. Zo zou er onderzocht kunnen worden waarom het ene ICO succesvol is en het andere niet, daarnaast noemen samenwerkingspartners dat zij meer inzicht willen krijgen in elkaars rollen, verantwoordelijkheden en mogelijkheden.

Leeswijzer

Het rapport begint met de inleiding met daarin kort de achtergrond van het Zorg- en Veiligheidshuis. Hierna worden de onderzoeksmethoden toegelicht. Hoofdstuk 3 beschrijft de resultaten van de kwantitatieve data-analyse en hoofdstuk 4 beschrijft de resultaten van de semigestructureerde interviews. Na elk hoofdstuk met resultaten volgen de conclusies en aanbevelingen.

Inhoud

Inleiding	2
Onderzoeksmethoden	2
Resultaten kwantitatieve analyse politiedata	4
Resultaten kwalitatief onderzoek	12
Tot slot	18

1. Inleiding

Het Zorg- en Veiligheidshuis Noord-Holland Noord is een netwerksamenwerking tussen zorg- en strafpartners en gemeenten. Onder eenduidige regie komen zij tot een ketenoverstijgende aanpak van complexe problematiek om ernstige overlast en criminaliteit te bestrijden. Wanneer reguliere inzet van samenwerkingspartners binnen de eigen keten niet meer werkt, kan een beroep worden gedaan op het netwerksamenwerkingsverband. Alle samenwerkingspartners kunnen een casus aanmelden door een individueel casusoverleg (ICO) aan te vragen waarna het probleem wordt geanalyseerd en er een casusregisseur wordt benoemd. Een casus kan worden aangemeld als deze voldoet aan de volgende criteria:

- * Er is sprake van meerdere problemen die op meer dan één leefgebied spelen en (naar verwachting) leiden tot crimineel en/of overlast gevend gedrag of verder afglijden;
- * Er is samenwerking nodig tussen meerdere ketens om tot een effectieve aanpak te komen;
- * De problematiek wordt beïnvloed door en heeft impact op het (gezin)systeem en/of de directe sociale leefomgeving en/of er is sprake van ernstige lokale of gebiedsgebonden veiligheidsproblematiek, die vraagt om een ketenoverstijgende aanpak.

Alle ICO's worden geregistreerd in het casusvolgsysteem van het Zorg- en Veiligheidshuis. Het resultaat van de samenwerking is een integrale probleemanalyse met een persoons-, systeem- of gebiedsgericht plan van aanpak, met concrete afspraken over de verschillende interventies, inzet van samenwerkingspartners, eventuele vervolgstappen en bij terugkerende overleggen monitoring.

Aanleiding onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de doelstelling van het Zorg- en Veiligheidshuis om één keer in de drie jaar een rendementsanalyse uit te voeren naar de mogelijke effecten van het ICO op het verminderen van meldingen van overlast en recidive bij cliënten met onbegrepen gedrag. Dit is de zogenaamde OGGZ doelgroep, inclusief de OGGZ 1% doelgroep*.

Onderzoeksvragen

Het aantal meldingen van overlast stijgt al jaren¹. Een doel van het ICO is om het aantal meldingen van overlast en/of delicten te verminderen. Het rendement of de effectiviteit van de ICO's wordt onderzocht aan de hand van onderstaande hoofdvraag en deelvragen.

Hoofdvraag:

Dragen de ICO's van het Zorg- en Veiligheidshuis bij aan het verminderen van meldingen van overlast en/of delicten en aan het afnemen van de ernst van de delicten bij cliënten met onbegrepen gedrag?

Deelvragen:

1. *Is het aantal meldingen van overlast en/of delicten van cliënten met onbegrepen gedrag afgenomen 6 maanden na afronding van de bespreking in het ICO in vergelijking met 6 maanden vóór bespreking in het ICO?*
2. *Is de ernst van de meldingen van overlast en/of delicten van cliënten met onbegrepen gedrag afgenomen 6 maanden na afronding van de bespreking in het ICO in vergelijking met 6 maanden vóór bespreking in het ICO?*
3. *Hoe beoordelen de samenwerkingspartners van het Zorg- en Veiligheidshuis het ICO gericht op cliënten met onbegrepen gedrag?*

2. Onderzoeksmethoden

Na een aantal oriënteerde gesprekken met het Zorg- en Veiligheidshuis en operationeel specialisten van Politie Noord-Holland is gekozen voor twee onderzoeksmethoden; een kwantitatieve analyse van de politiedata en een kwalitatief onderzoek in de vorm van semigestructureerde interviews met de samenwerkingspartners. Er is gekozen voor een combinatie van deze twee onderzoeksmethoden, omdat ze elkaar aanvullen en zo een completer beeld geven over de effectiviteit van de ICO's. Met de kwantitatieve data van de politie wordt een objectief beeld geschetst van de cliënten, de aantallen en de soorten meldingen en delicten. De interviews geven een meer subjectief beeld van het proces rondom het ICO en van de manier van samenwerken.

¹ data.politie.nl - Geregistreerde overlast; soort overlast, gemeentelijke indeling 2023

*OGGZ 1%-doelgroep: de toevoeging OGGZ 1% verwijst naar de doelgroep als topje van de ijsberg voor wat betreft de complexiteit, ernst en duur van de problematiek.

Aan de hand van de resultaten kunnen verbeteracties worden ingezet. Hieronder wordt per methode beschreven hoe het onderzoek is opgezet, wat de doelgroep is en welke variabelen er in het onderzoek zijn meegenomen.

Kwantitatieve analyse politiedata

De kwantitatieve analyse is uitgevoerd op data uit het registratiesysteem van de politie; de Basisvoorziening Handhaving (BVH). Het Zorg- en Veiligheidshuis heeft uit het casusvolgsysteem een lijst met cliënten aangedragen aan Politie Noord-Holland. De cliënten behoren tot de OGGZ-doelgroep inclusief de OGGZ 1%-doelgroep en zijn in een ICO besproken in de periode 01-01-2020 t/m 31-12-2021. De politie heeft deze cliënten uit het BVH-registratiesysteem gehaald en per cliënt alle unieke meldingen/delicten die zijn geregistreerd in de periode 1 juni 2019 t/m 31 mei 2022 in een databestand gezet. Deze informatie vormde de basis waarop de kwantitatieve analyse is uitgevoerd. In het BVH-registratiesysteem van de politie worden alle momenten dat een cliënt in contact is geweest met de politie als BVH-registratie genoteerd. Deze BVH-registraties worden onderverdeeld in maatschappelijke klassen, zoals misdrijven, maar ook bijvoorbeeld meldingen en assistentie en verkeers-overtredingen. De maatschappelijke klassen worden weer verdeeld in een 'Incident Maatschappelijke Klasse omschrijving' met een bijbehorende code. Cliënten kunnen verschillende rollen hebben gehad tijdens een melding/delict, zoals verdachte, slachtoffer, getuige et cetera. In overleg met het Zorg- en Veiligheidshuis is gekozen om alle meldingen in de analyse mee te nemen, omdat in dit onderzoek de centrale vraag is of het aantal meldingen/delicten in het BVH-registratiesysteem verminderd na bespreking van een cliënt in het ICO. Als achtergrondkenmerken van cliënten zijn het geslacht en de leeftijdscategorie bekend. Het moment van de meldingen is geregistreerd als het aantal maanden voor, tijdens en na ICO.

Of het aantal meldingen/delicten is afgenomen is bepaald door het aantal meldingen/delicten in de periode voor bespreking in het ICO te vergelijken met het aantal meldingen/delicten in de periode na bespreking in het ICO. De vraag of de ernst van de meldingen is afgenomen na bespreking in ICO was gecompliceerder. De zwaarte van meldingen/delicten is niet geclassificeerd in het BVH-registratiesysteem. Om uitspraken te kunnen doen over de zwaarte van meldingen/delicten is met het Zorg- en Veiligheidshuis overlegd welke soorten meldingen onder welke classificaties kunnen worden ondergebracht. Vervolgens is getoetst of er een verschil zit in de zwaarte van de meldingen voor en na bespreking in het ICO.

Kwalitatief onderzoek

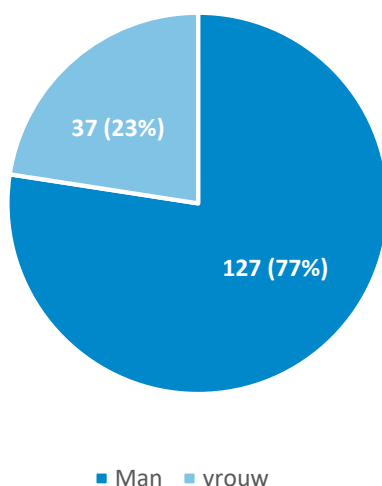
Ter ondersteuning van de kwantitatieve analyse zijn gesprekken gevoerd met samenwerkingspartners die betrokken zijn bij de ICO's. Deze gesprekken hebben duiding en verdieping gebracht bij de cijfers die zicht geven in het aantal en ernst van de meldingen en delicten. Het doel van het kwalitatief onderzoek is om na te gaan hoe samenwerkingspartners de ICO's beoordelen en aanbevelingen te doen voor eventuele verbetering van proces en samenwerking. Voor dit kwalitatief deel van het onderzoek zijn interviews uitgevoerd via Microsoft Teams. Vanuit het Zorg- en Veiligheidshuis is een lijst met samenwerkingspartners aangeleverd. Het Zorg- en Veiligheidshuis heeft de samenwerkingspartners geïnformeerd over het onderzoek, waarna ze telefonisch zijn uitgenodigd voor het inplannen van een afspraak. De gesprekken zijn gevoerd in de periode oktober-november 2023. De opzet was tien samenwerkingspartners te interviewen, alle partners hebben toegestemd en deelgenomen aan het onderzoek. De samenwerkingspartners die hebben deelgenomen aan het interview zijn werkzaam bij de volgende organisaties: Politie, Openbaar Ministerie, GGZ Reclassering Fivoor, Esdégé-Reigersdaal, Brijder, GGD Hollands Noorden Vangnet & Advies, GGZ Noord-Holland-Noord, gemeente SED, gemeente Dijk & Waard, Groei en Vooruitgang voor Iedereen. De interviews waren semigestructureerd. Dit betekent dat vooraf een aantal vragen/onderwerpen zijn bedacht, maar tijdens het interview is ruimte om door te vragen en af te wijken van de volgorde van de vragen. Hierdoor kan er meer informatie worden verkregen. De vragenlijst is opgesteld op basis van literatuur, inclusief eerdere onderzoeken. De gesprekken zijn na toestemming van de partners opgenomen en getranscribeerd.

3. Resultaten analyse data BVH-registratie

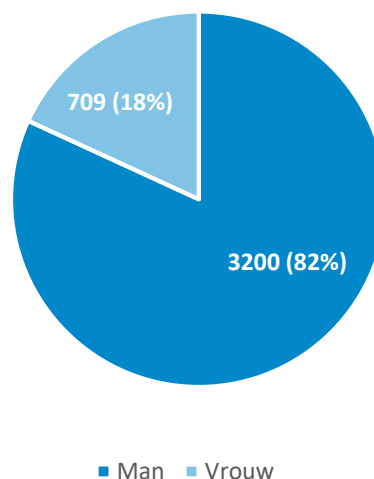
In het databestand van de BVH-registratie zijn in de periode 1 juni 2019 t/m 31 mei 2022 3.909 meldingen en delicten geregistreerd. Deze meldingen en delicten hebben betrekking op 164 unieke personen.

Mannen versus vrouwen

In de ICO's worden meer mannen dan vrouwen besproken. Van de 164 cliënten is iets meer dan driekwart (77%) man en bijna een kwart is vrouw (22%) (figuur 3). Mannen zijn ook vaker betrokken bij meldingen/delicten. Van de 3.909 meldingen zijn 3.200 meldingen toe te wijzen aan mannen (82%) en 709 meldingen aan vrouwen (18%) (figuur 4).

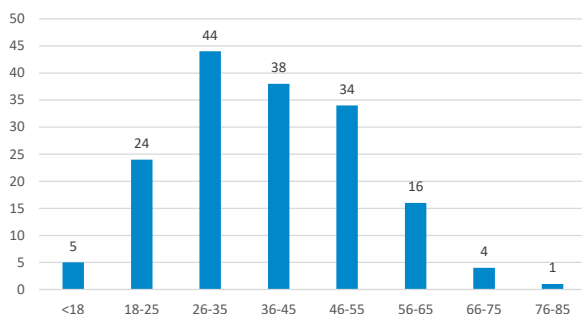
Figuur 3. Verdeling cliënten naar geslacht

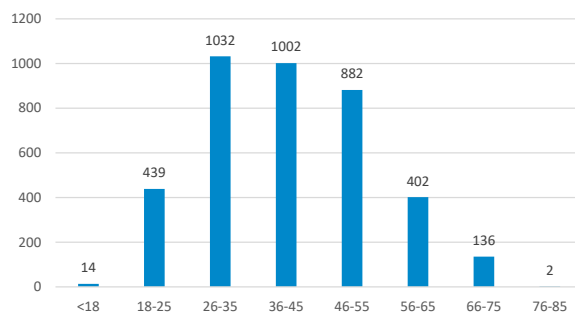
Figuur 4. Aantal meldingen naar geslacht

Leeftijd

Figuur 5 toont de leeftijdsverdeling van cliënten die in de ICO's worden besproken. De meeste cliënten zijn tussen de 26 en 35 jaar, gevolgd door de 36 t/m 45 jarigen en 46 t/m 55 jarigen. Volgens het Zorg- en Veiligheidshuis ligt de leeftijd van de cliënten met een OGGZ achtergrond die worden besproken in ICO's over het algemeen wat hoger dan cliënten zonder OGGZ achtergrond. Voor de cliënten in de leeftijdscategorieën 26 t/m 35 jaar en 36 t/m 45 jaar zijn de meeste meldingen geregistreerd (1.032 en 1.002), gevolgd door de 46 t/m 55 jarigen (882) (figuur 6).

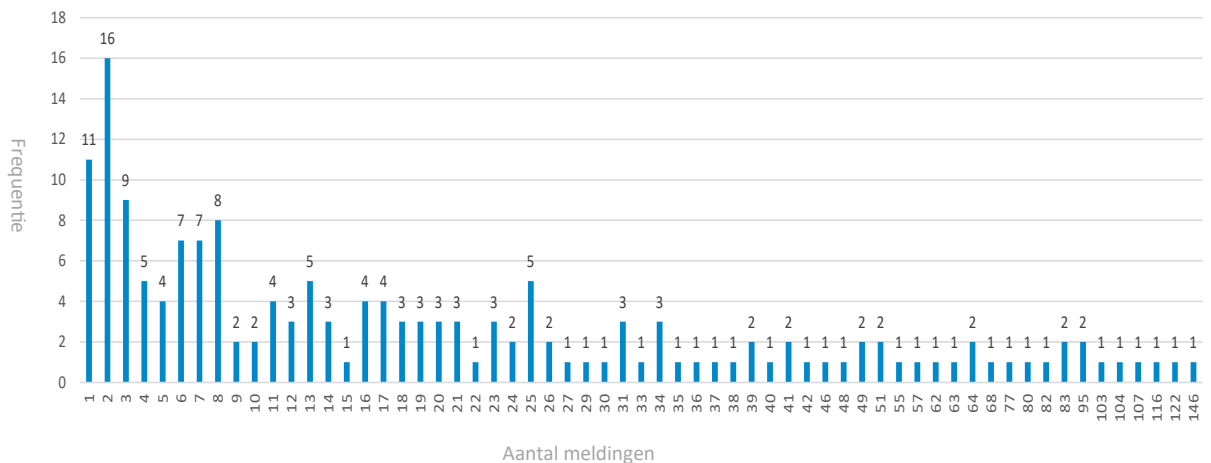
Figuur 5. Verdeling cliënten per leeftijdscategorie

Figuur 6. Verdeling meldingen per leeftijdscategorie

Meldingen per cliënt

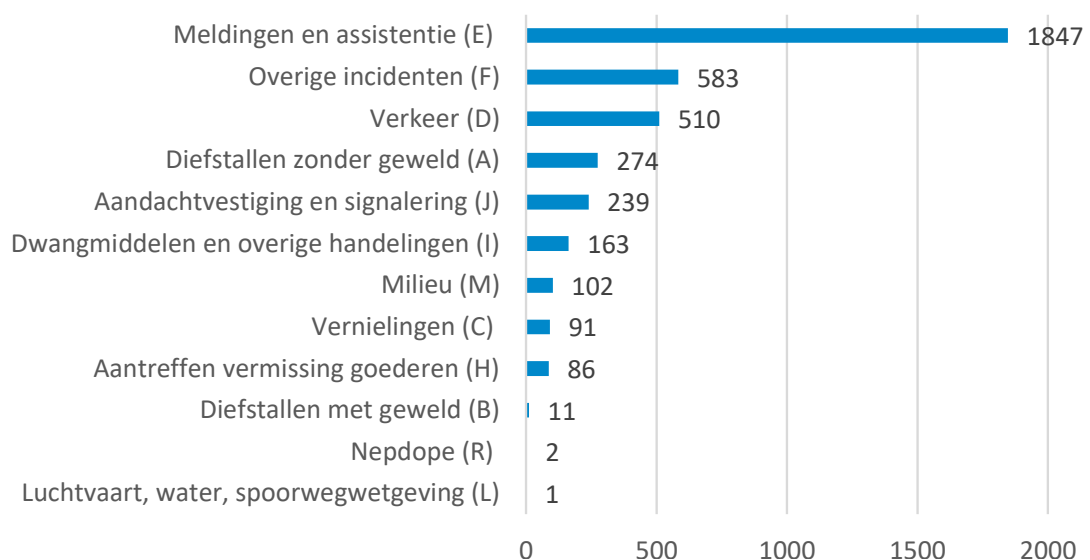
Het totaal aantal meldingen per cliënt varieert van 1 tot 146. De meeste cliënten hebben 2 meldingen op hun naam staan (16 cliënten). Door de grote spreiding van het aantal meldingen ligt het gemiddelde hoog, op 24 meldingen.

Figuur 7. frequentie totaal aantal meldingen

Incident Maatschappelijke klasse

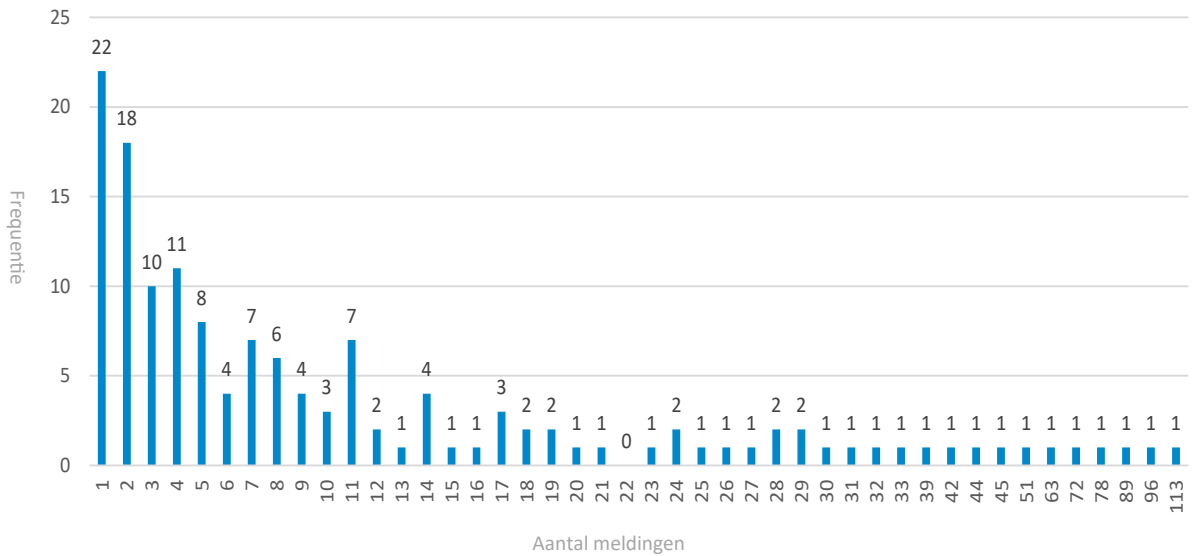
In de BVH-registratie worden meldingen in 12 verschillende klassen geregistreerd; de Incident Maatschappelijke Klasse rubriek (IMK-rubriek). Van alle 3.909 meldingen vallen 1.847 meldingen onder de IMK-rubriek 'melding en assistentie'. Dit zijn de zogenaamde E-meldingen; meldingen van overlast. Hierna komen F-meldingen het vaakst voor. Dit zijn 'overige meldingen' waarop 583 keer is geregistreerd. Deze meldingen zijn moeilijk te classificeren en lopen uiteen van lichte tot zware meldingen. Op de derde plek staan D-meldingen (510 keer), dit zijn meldingen die betrekking hebben op verkeer. Figuur 8 laat zien hoe de IMK-meldingen zijn verdeeld.

Figuur 8. Meldingen per IMK-rubriek

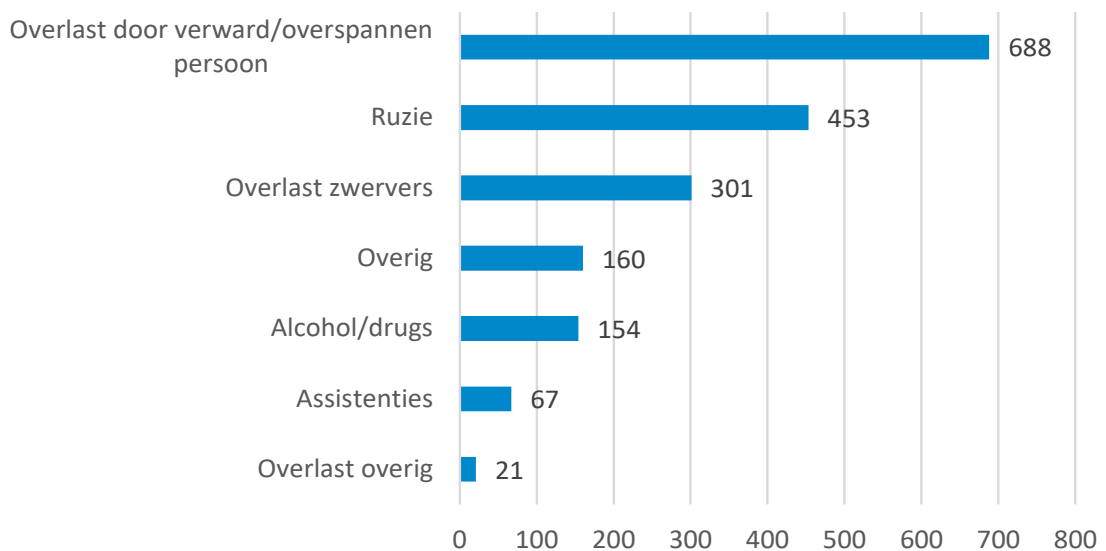
E-meldingen

Het totaal aantal E-meldingen ('melding en assistentie') per cliënt varieert van 1 tot 113. De meeste cliënten hebben 1 melding (22 cliënten) of 2 meldingen (18 cliënten) op hun naam staan. Ook hier is de spreiding van het aantal meldingen groot en het gemiddelde hoog met 11 meldingen.

Figuur 9. Frequentie E-meldingen

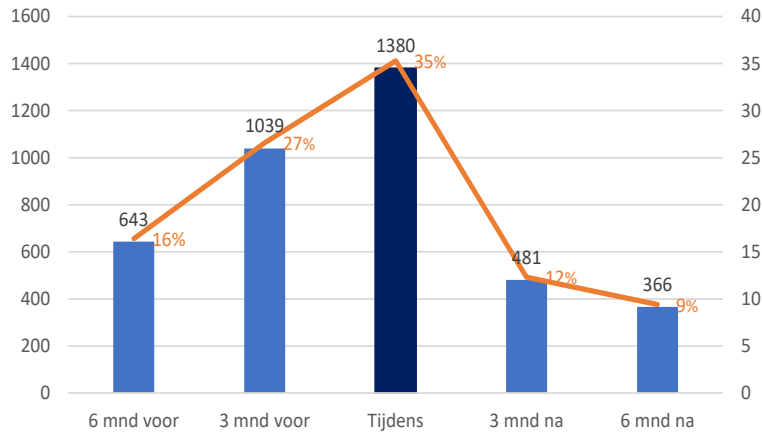
De cliënten die geïnccludeerd zijn voor dit onderzoek hebben minimaal één E-melding. De IMK-rubrieken worden verder gespecificeerd met een cijfer. De rubriek 'melding en assistentie' (de E-meldingen) wordt verdeeld in 22 mogelijkheden. E33 meldingen komen het vaakst voor, 688 keer. Dit zijn meldingen van 'overlast door verward/overspannen persoon'. Daarna komen meldingen over 'ruzie' het vaakst voor (E11, E12, E13 en E16), 453 keer. Op de derde plaats staat IMK-rubriek E41: 'overlast door zwervers'.

Figuur 10. Aantal meldingen per soort E-melding

Aantal meldingen voor het ICO vergeleken met aantal meldingen na het ICO

Het aantal meldingen in de periode tot 6 maanden voor bespreking in het ICO is vergeleken met het aantal meldingen in de periode tot 6 maanden na afsluiting van het ICO. De periode voor ICO is verdeeld in 6 maanden voor ICO en 3 maanden voor ICO. De periode na ICO is verdeeld in 3 maanden na ICO en 6 maanden na ICO. Uit de analyse blijkt dat, in de maanden voordat een cliënt besproken wordt in het ICO, het aantal meldingen oploopt; 643 melding op 6 maanden voor ICO, 1.039 meldingen op 3 maanden voor ICO. Tijdens de periode waarin een cliënt wordt besproken in het ICO is het aantal meldingen het hoogst (1.380). In de maanden na ICO neemt het aantal meldingen weer af; 481 meldingen 3 maanden na ICO en 366 meldingen 6 maanden na ICO.

Figuur 11. Aantal (staaf) en percentage (lijn) meldingen voor, tijdens en na ICO

Het totaal aantal meldingen voor ICO is 1.682. Het totaal aantal meldingen na ICO is 847. Dit is een afname van bijna 50%. Gemiddeld hebben cliënten in de 6 maanden voor ICO 10 meldingen op hun naam staan. 6 Maanden na ICO is het gemiddeld aantal meldingen per cliënt 5. Ook uit statistische toetsing blijkt dat het aantal meldingen na ICO significant lager is dan voor ICO.

In het databestand is onderscheid gemaakt tussen cliënten met weinig meldingen (<10) en cliënten met veel meldingen (>10). Op basis van deze indeling is gekeken met hoeveel procent het aantal meldingen in de periode na ICO is toe- of afgenomen ten opzichte van het aantal meldingen in de periode voor ICO.

108 Cliënten hadden in de periode voor ICO weinig meldingen op hun naam staan (<10). Van deze 108 cliënten is bij 28% het aantal meldingen na ICO toegenomen. Bij 7% is het aantal meldingen maximaal 10% afgenomen. Bij 7% is het 11%-50% afgenomen. Bij 57% van de cliënten is het aantal meldingen minimaal 50% gedaald.

56 Cliënten hadden in de periode voor ICO veel meldingen op hun naam staan (>10). Van deze 56 cliënten is bij 4% het aantal meldingen na ICO toegenomen. Bij 9% is het aantal meldingen maximaal 10% afgenomen. Bij 18% is het tussen 11%-50% afgenomen. Bij 70% van de cliënten is het aantal meldingen minimaal 50% gedaald, waarvan 6 zelfs 100% zijn gedaald.

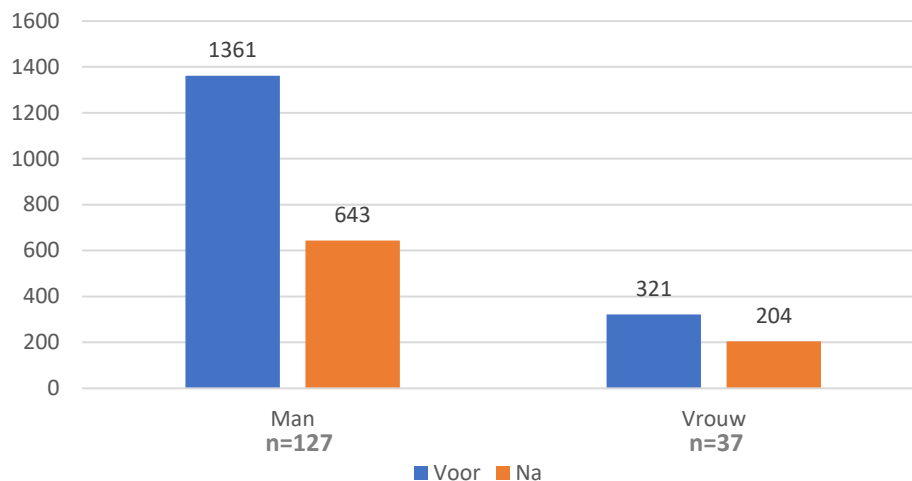
Van de 56 cliënten met veel meldingen voor ICO hebben 34 cliënten na ICO weinig meldingen, waarvan 6 nul meldingen. Van de 108 cliënten met weinig meldingen hebben 38 cliënten na ICO weinig meldingen, 10 cliënten hebben na ICO veel meldingen.

Tabel 1. Toe-/afname van het aantal meldingen

Verskil tussen mannen en vrouwen

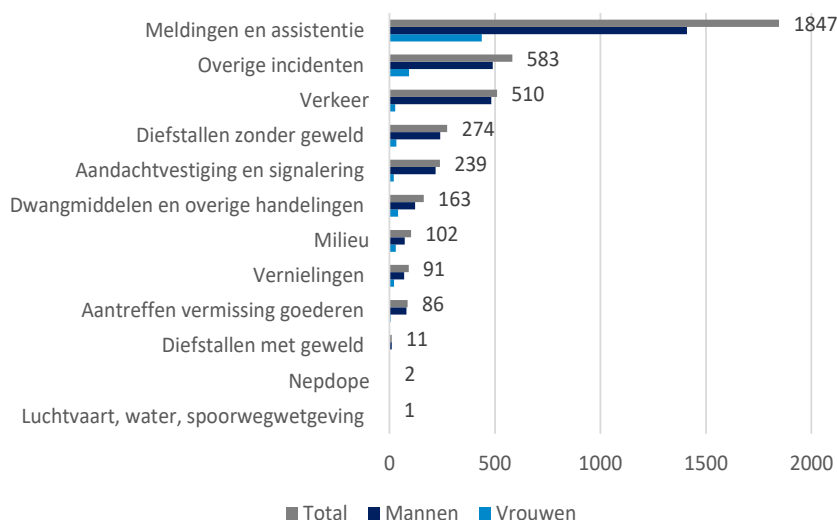
In het databestand is er apart naar mannen en vrouwen gekeken. Mannen worden vaker besproken in het ICO en hebben meer meldingen op hun naam staan dan vrouwen. De 127 mannen hebben 6 maanden voor ICO 1.361 meldingen op hun naam staan (gemiddeld 11 meldingen, uiteenlopend van 0 - 80 meldingen per cliënt). In de periode na ICO zijn er 643 meldingen gedaan (gemiddeld 5 meldingen, uiteenlopend van 0 - 32 meldingen per cliënt). Het aantal meldingen na ICO is met 53% afgenomen. Dit is een duidelijke afname en ook uit statistische toetsing blijkt dat het aantal meldingen voor mannen na ICO significant lager is dan voor ICO.

De 37 vrouwen hebben 6 maanden voor ICO 321 meldingen op hun naam staan (gemiddeld 9 meldingen, uiteenlopend van 0 - 32 meldingen per cliënt). In de periode na ICO zijn er 204 meldingen gedaan (gemiddeld 5 meldingen, uiteenlopen van 0 - 16 meldingen per cliënt). Het aantal meldingen na ICO is met 36% afgenomen. Ook dit is een duidelijke afname. Zowel voor mannen als voor vrouwen kan worden geconcludeerd dat het aantal meldingen afneemt nadat ze zijn besproken in het ICO.

Figuur 12. Aantal meldingen voor en na ICO uitgesplitst voor mannen en vrouwen

Er is ook gekeken naar welke IMK-rubrieken (het soort meldingen) het vaakst voorkomen bij mannen en vrouwen. Onderstaande staafdiagram laat de verschillen zien. Bij zowel mannen als vrouwen komen 'meldingen en assistentie' (E-meldingen) het vaakst voor. Bij vrouwen komen procentueel gezien 'meldingen en assistentie' vaker voor dan bij mannen (62% versus 44%).

Figuur 13. Aantal meldingen uitgesplitst voor mannen en vrouwen

Vershil tussen leeftijdscategorieën

Bij uitsplitsing naar leeftijd is het belangrijk om rekening te houden met de soms kleine aantallen per leeftijdscategorie (tabel 1). Zo hebben de leeftijdscategorieën <18, 66-75 en 76-85 jaar weinig cliënten. De categorie 66-75 jaar heeft weinig cliënten, maar in verhouding wel veel meldingen. Als alleen wordt gekeken naar het aantal meldingen, dan is in de categorie 66-75 jaar de grootste afname in het aantal meldingen te zien (-78%). In verband met te kleine aantallen kan voor de categorieën: <18 jaar, 66-75 jaar en 76-85 jaar niet getoetst worden of de verschillen in het aantal meldingen voor en na ICO statistisch significant zijn. Voor de overige leeftijdscategorieën zijn de afnames statistisch getoetst en ook hiermee wordt bevestigd dat het aantal meldingen na ICO significant lager is dan voor ICO.

	N	Aantal meldingen voor ICO	Aantal meldingen na ICO	% Afname	Gemiddeld aantal meldingen per cliënt voor ICO	Gemiddeld aantal meldingen per cliënt na ICO
< 18*	5	7	6	-14%	1	1
18-25	23	204	83	-59%	9	4
26-35	44	425	273	-36%	10	6
36-45	37	450	212	-53%	12	6
46-55	34	342	158	-54%	10	5
56-65	16	148	91	-39%	9	6
66-75*	4	105	23	-78%	26	6
76-85**	-	-	-	-	-	-

Tabel 1. Aantal meldingen per leeftijdscategorie voor en na ICO

* Niet getoetst i.v.m. te kleine aantallen

**Te klein aantal om weer te geven

Bij alle leeftijdscategorieën komt de IMK-rubriek 'meldingen en assistentie' (E-meldingen) het vaakst voor. Onderstaande tabel geeft een overzicht welke leeftijdscategorie het vaakst voorkomt per IMK-rubriek. De categorieën 26-35 en 36-45 komen het vaakst voor. E-meldingen komen het vaakst voor in de leeftijdscategorie 46-55 jaar.

Melding	Incident Maatschappelijke Klasse rubriek	Meest voorkomend in leeftijdscategorie	Melding	Incident Maatschappelijke Klasse rubriek	Meest voorkomend in leeftijdscategorie
A	Diefstallen zonder geweld	36-45	H	Aantreffen vermissing goederen	26-35
B	Diefstallen met geweld*	-	I	Dwangmiddelen en overige handelingen	36-45
C	Vernielingen	26-35 36-45	J	Aandachtvestiging en signalering	36-45
D	Verkeer	26-35	L	Incidenten luchtvaart-water- spoorwegwet*	-
E	Meldingen en assistentie	46-55	M	Milieu	26-35
F	Overige incidenten	26-35	R	Nepdope*	-

Tabel 2. Meest voorkomende leeftijdscategorie per IMK-rubriek

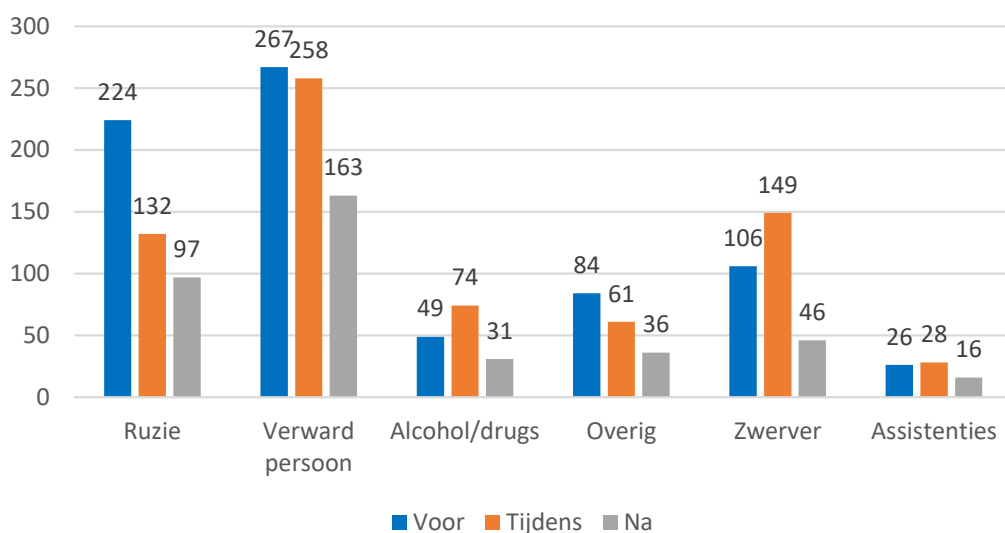
* Te kleine aantallen om uit te splitsen naar leeftijdscategorie.

Aantal E-meldingen voor ICO vergeleken met aantal E-meldingen na ICO

Om uitspraken te kunnen doen over de zwaarte van de meldingen is het databestand verdeeld in een databestand met uitsluitend de IMK-rubriek 'meldingen en assistentie' (E-meldingen) en een databestand met de andere 11 IMK-rubrieken. De 1.847 E-meldingen worden beoordeeld als 'lichte' meldingen. De E-meldingen kunnen nog verder worden onderverdeeld in 22 categorieën. Voor de analyse zijn deze categorieën teruggebracht tot 6 categorieën: 'ruzie', 'verward persoon', 'alcohol/drugs', 'zwerper', 'assistenties' en 'overig'. Per categorie is gekeken naar het aantal meldingen in de periode 6 maanden voor, tijdens en na bespreking in het ICO. Het valt op dat de categorieën 'alcohol/drugs' en 'zwerper' *tijdens* de periode van bespreking in het ICO vaker voorkomen in vergelijking van de 6 maanden *voor* bespreking in het ICO. Vervolgens daalt het aantal meldingen in deze categorieën flink in de periode *na* afsluiting van het ICO. Het aantal meldingen van 'verwarde personen' en 'assistenties' blijven *tijdens* en *voor* bespreking in het ICO min of meer gelijk, maar dalen vervolgens wel in de periode *na* bespreking. Bij de categorieën 'ruzie' en 'overig' is *tijdens* de periode van bespreking in het ICO een daling te zien, deze wordt voortgezet in periode *na* ICO. Procentueel gezien is de sterkste afname in het aantal meldingen te zien bij de categorieën 'ruzie', 'zwerper' en 'overig' (afnames van 57%). De categorieën 'verward persoon' en 'assistenties' hebben een procentuele afname van 39%. De kleinste afname is te zien bij 'alcohol/drugs' (afname van 37%).

	Totaal	Voor	Tijdens	Na	Afname	% Afname
Ruzie	453	224	132	97	-127	-56,7%
Verward persoon	688	267	258	163	-104	-39,0%
Alcohol/drugs	154	49	74	31	-18	-36,7%
Zwerper	301	106	149	46	-60	-56,6%
Assistenties	70	26	28	16	-10	-38,5%
Overig	181	84	61	36	-48	-57,1%

Tabel 3. Soorten E-meldingen: aantallen en afname

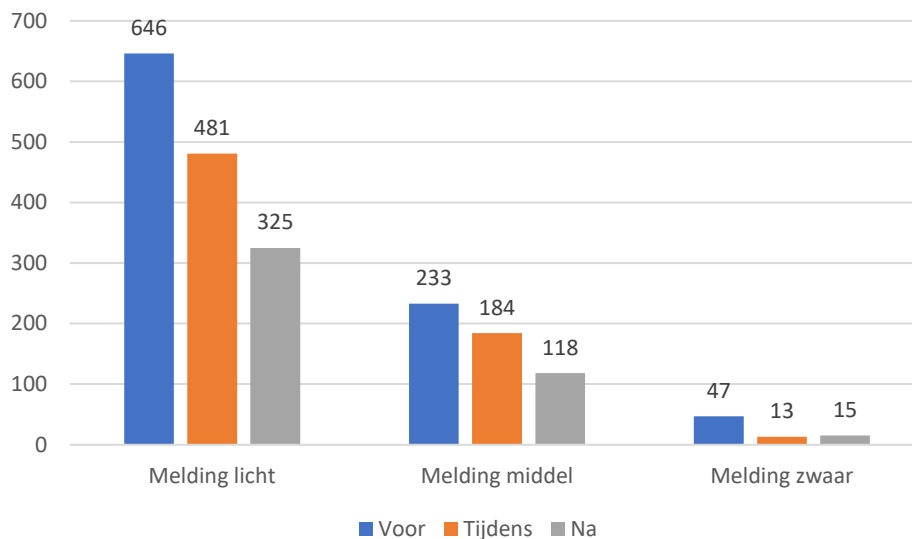
Figuur 14. Soorten E-meldingen: aantallen voor, tijdens en na ICO

Zwaarte van de meldingen voor ICO vergeleken met zwaarte van de meldingen na ICO

De 2.062 meldingen die niet tot E-meldingen behoren zijn verdeeld in 11 IMK-rubrieken. Deze zijn ingedeeld in drie groepen die de zwaarte aangeven: licht, middel en zwaar. Per groep is gekeken naar het aantal meldingen in de periode voor, tijdens en na bespreking in het ICO. Uit de analyse blijkt dat het aantal lichte, middel en zware meldingen *voor* ICO hoger zijn dan *na* ICO. Opvallend is dat bij de zware meldingen het aantal meldingen *tijdens* ICO iets lager is dan *na* ICO, maar dit is een klein verschil. Procentueel is de grootste afname te zien bij de zware meldingen, 68%. Bij de lichte en middel zware meldingen is de procentuele afname respectievelijk 49% en 50%.

	Totaal	Voor	Tijdens	Na	Afname	% Afname
Melding licht	1452	646	481	325	-321	-49,7
Melding middel	535	233	184	118	-115	-49,4
Melding zwaar	75	47	13	15	-32	-68,1

Tabel 4. Zwaarte van de meldingen voor, tijdens en na ICO

Figuur 15. Aantal meldingen per categorie licht, middel, zwaar

Conclusie

Op basis van data uit de BVH-registratie van politie is onderzocht of het aantal politiemeldingen afneemt nadat cliënten zijn besproken in het ICO. Uit de analyse blijkt dat het aantal meldingen in de periode *na* ICO met bijna 50% is afgenomen. Cliënten die *voor* bespreking in het ICO veel meldingen (>10) op hun naam hadden staan hebben *na* bespreking in het ICO in verhouding minder meldingen op hun naam staan, dan cliënten met weinig meldingen. Zowel voor mannen als voor vrouwen kan worden geconcludeerd dat het aantal meldingen afneemt nadat ze zijn besproken in het ICO. Ook voor elke afzonderlijke leeftijdscategorie is een afname zichtbaar.

Om uitspraken te kunnen doen over de ernst/zwaarte van de meldingen is het databestand verdeeld in een databestand met uitsluitend de IMK-rubriek 'meldingen en assistentie' (E-meldingen) en een databestand met alle andere IMK-rubrieken. E-meldingen horen in de categorie 'lichte meldingen'. Voor de E-meldingen geldt dat er in alle categorieën een afname van het aantal meldingen is te zien in de periode *na* ICO. De andere IMK-rubrieken zijn verdeeld in licht, middel, zwaar. Bij alle drie de categorieën is een afname te zien in de periode *na* ICO, met procentueel de grootste afname bij de zware meldingen (-68%). Met de resultaten uit de analyse kan geconcludeerd worden dat er een afname is in het aantal en in de zwaarte van de meldingen nadat cliënten zijn besproken in het ICO.

Beperkingen

Uit de beschikbare data van de politie kan niet worden geconcludeerd dat de afname van het aantal meldingen wordt veroorzaakt door, of een gevolg is van, de bespreking in het ICO. Ten eerste was er geen controlegroep beschikbaar. Het is dus niet bekend wat het aantal meldingen is van cliënten die niet worden besproken in het ICO. Ten tweede ontbrak cliëntinformatie die van invloed kan zijn op het effect van het ICO en op het aantal meldingen. Voorbeelden zijn; informatie over huisvesting, de sociale omgeving, middelengebruik, werk/dagbesteding, maar ook detentie, overlijden. Ten derde was er geen zicht op procesinformatie zoals de aanpak, duur van de ICO-periode, en samenwerking binnen het Zorg- en Veiligheidshuis.

Aanbevelingen

Deze kwantitatieve analyse is uitgevoerd op een databestand met 164 cliënten. Hierdoor is het mogelijk om op groepsniveau en in het algemeen iets te zeggen over het rendement van het ICO. Omdat het ICO over maatwerk gaat is het voor vervolgonderzoek interessant om op casusniveau te bekijken wat succesfactoren zijn. Hiervoor is het nodig om systematisch vast te leggen en te monitoren wat er precies gebeurt in het ICO: samenwerkingspartners, afspraken, taken, interventies, vervolgstappen.

4. Resultaten kwalitatief onderzoek

In de periode oktober-november 2023 zijn tien samenwerkingspartners geïnterviewd. Het doel van deze interviews was om na te gaan hoe partners de ICO's beoordelen en om aanbevelingen te doen voor eventuele verbetering van het proces en samenwerking. De gesprekken hebben duiding en verdieping gebracht bij de cijfers die zicht geven op meldingen en incidenten. Hieronder worden de belangrijkste resultaten beschreven van het kwalitatieve onderzoek.

Type ICO's

In de interviews lag de focus op ICO's die het Zorg- en Veiligheidshuis organiseert voor cliënten met onbegrepen gedag (de zogenaamde OGGZ doelgroep), inclusief de OGGZ 1% doelgroep. Deze doelgroep heeft betrekking op een breed werkgebied van onder andere politie, justitie, welzijn, wonen, verslavingszorg. Het bestaan van twee type ICO's, de reguliere ICO's en ICO's voor de PGA* OGGZ 1%, is niet voor alle samenwerkingspartners bekend of duidelijk. Ook is niet bij alle samenwerkingspartners bekend wanneer een casus hier voor in aanmerking komt.

Start ICO proces

Samenwerkingspartners kunnen cliënten aanmelden voor een ICO. De geïnterviewde partners geven aan dat het om casussen gaat waar zowel een zorg- als een veiligheidsissue speelt. Ook wordt er gezegd dat een casus complex moet zijn waarbij er verschillende disciplines spelen. Iemand moet op veel fronten vastlopen. Er is geen lijst met criteria waar een casus aan moet voldoen. Het indienen van een casus is laagdrempelig. Een telefoontje of mailtje naar het Zorg- en Veiligheidshuis is voldoende.

“Er is een formulier voor, maar ik weet eigenlijk niet waar ik dat kan vinden. Ik bel zelf naar iemand van het Zorg- en Veiligheidshuis, dan komt het in orde.”

Soms zijn er casussen die niet voldoen aan de combinatie zorg- en veiligheidsissue. Dit zijn bijvoorbeeld casussen die op papier geen veiligheidsprobleem zijn, omdat er geen politie in beeld is, maar die voor een samenwerkingspartner wel zouden moeten worden opgenomen in een ICO om een cirkel te doorbreken.

* PGA is persoonsgerichte aanpak

“Ooit casus gehad die niet werd opgepakt door het Zorg- en Veiligheidshuis, omdat het geen openbare orde problematiek was, wat ik snap, maar het is wel een veiligheidsprobleem en we konden de cirkel niet doorbreken en de hulpverlening liep daar wel vast. Het lukt dan niet op de manier waarop we het normaal doen, dus we moeten het op een andere manier doen. Uiteindelijk is de casus er wel doorheen gekomen.”

“Persoon is opgepakt, is al langer bij samenwerkingspartner in vizier en er is veel informatie bekend, maar niet eerder in aanraking geweest met politie. Voor politie lijkt er weinig aan de hand. Samenwerkingspartner wil cliënt in ICO om escalatie te voorkomen. Jammer dat je dan echt moet pushen en een goede pitch moet houden om cliënt in ICO te krijgen. Het stukje veiligheid ontbreekt op papier maar is er wel en je wilt juist voorkomen dat cliënt met justitie in aanraking komt.”

Er wordt gewerkt aan een format voor het aanvragen van een ICO. Samenwerkingspartners geven aan dit een prettige ontwikkeling te vinden. Wel moet er voor gewaakt worden dat een aanvraagformulier geen drempel gaat vormen voor het indienen van een casus.

Aanvragen worden door een triagecommissie beoordeeld. Er wordt aangegeven dat er in de loop van de jaren steeds meer overleggen bij zijn gekomen. Het is belangrijk om kritisch te blijven kijken naar de rol van een ICO. Goede triage wordt belangrijk gevonden door samenwerkingspartners. Zij geven aan dat je niet voor alles een ICO moet aanvragen en je vooraf moet afvragen wat je met een ICO wilt bereiken. Is daar werkelijk een ICO voor nodig of kun je ook je korte lijnen gebruiken. Een samenwerkingspartner zegt dat het bijvoorbeeld belangrijk is om na te gaan of de zorg werkelijk ‘uitgezorgd’ is. Een andere partner geeft aan dat je je voor het indienen van een casus moet afvragen of er nog andere mogelijkheden zijn om onderling te overleggen of dat we naar een ICO vorm moeten.

“Er is soms geen reden voor een ketenaanpak. Soms is onderling overleg ook voldoende. We hebben diverse convenanten, bijvoorbeeld met Veilig Thuis. Als aanvrager moet je kritisch kijken aan de voorkant.”

Wanneer een aanvraag door de triagecommissie is goedgekeurd wordt er vanuit het Zorg- en Veiligheidshuis bekeken welke samenwerkingspartners kunnen aansluiten bij het ICO. Partners vinden dat het Zorg- en Veiligheidshuis haar procesrol goed uitvoert. De procesregisseur heeft veel ervaring met verschillende casuïstiek en denkt aan andere dingen en haalt ideeën uit eerdere ervaringen. Samenwerkingspartners krijgen informatie voorafgaand aan de ICO's. Een van de samenwerkingspartners geeft aan dat er meer informatie gedeeld zou mogen worden aan de voorkant en dat betrokken partijen vermeld kunnen worden. Wel wordt opgemerkt dat het soms lastig is alles prijs te geven, dit hangt ook af van de toestemming die een cliënt geeft. Een andere partner beaamt dat er soms meer info nodig is maar dat zij in dat geval zelf mailt voor aanvullingen.

Doel en meerwaarde

Samenwerkingspartners geven vergelijkbare beschrijvingen als het gaat over het doel van de ICO's en de meerwaarde van deze overleggen. Het gaat vooral om het samen maken van een plan om patronen te doorbreken, alle neuzen dezelfde kant op krijgen, gezamenlijk zorgen dat een cliënt begeleiding en hulp krijgt waar hij of zij recht op heeft en die hij of zij nodig heeft. De meerwaarde van de ICO's is volgens samenwerkingspartners dat er vrijuit gepraat kan worden en dat alle mensen en disciplines bij elkaar zitten. Ook wordt benoemd dat je een beter beeld krijgt van de situatie waardoor je adequater kunt adviseren. Doordat de samenwerkingspartners bij elkaar zitten wordt draagvlak gecreëerd.

Een andere partner zegt dat je de samenwerking die je in een ICO creëert nodig hebt omdat je alleen het probleem niet kunt oplossen.

“Iedereen heeft informatie, de puzzel wordt compleet.”

“Als ICO’s er niet zijn zou het een veel grotere chaos zijn. Geeft gevoel dat het van toegevoegde waarde is. ICO zorgt er niet voor dat mogelijkheden van partijen veranderen, maar zorgt er wel voor dat we elkaars mogelijkheden goed bekijken.”

“ICO is voor blinde vlekken van jezelf.”

Ook wordt het gevoel ‘dat je met een ICO weet dat je alles hebt gedaan wat in je macht ligt’ genoemd als meerwaarde.

“Soms kom je ook in een ICO alsnog niet verder. Dan geldt wel dat je de zorg gedeeld hebt. Het Zorg- en Veiligheidshuis is dan ook op de hoogte. Het is ook een beetje ‘indekken’.”

Proces

Het proces is in grote lijnen duidelijk voor de samenwerkingspartners. Ze geven aan dat het Zorg- en Veiligheidshuis een sterke rol heeft in het proces. Het Zorg- en Veiligheidshuis ontzorgt, stuurt aan en doet meer dan alleen coördineren. De procesregisseur denkt actief mee over welke samenwerkingspartners zouden moeten worden betrokken. Ook blijft de procesregisseur altijd positief, werd genoemd.

“Soms is het vervelend dat ze zeggen ‘probeer het nog een keer’. Aan de andere kant, de procesregisseur blijft maar positief en blijft het proberen. Daar heb ik respect voor, het is voor hen ook niet makkelijk.”

Maar daarbij wordt ook gezegd dat er wel naar echte mogelijkheden moet worden gekeken.

“Het is belangrijk dat er niet gesproken wordt over dingen die er niet zijn. Sommige dingen, vooral dingen die met huisvesting te maken hebben worden al jaren genoemd, maar die zijn er nu niet. Blijf in het reële.”

Ook zorgt de procesregisseur voor een duidelijke lijst met taken. Dit wordt als fijn ervaren, omdat het zicht geeft op wat je zelf moet doen en op wat je van anderen kunt verwachten. Het Zorg- en Veiligheidshuis heeft geen sturende rol zegt een samenwerkingspartner, het werkt goed als ze wat sturender zijn. Een voorbeeld wat wordt gegeven is het aanspreken van elkaar om dingen te doen.

“Wat in het verleden wel gebeurde is dat een samenwerkingspartner met een taak aan zijn jasje werd getrokken. Nu blijft het er vaak bij als mensen hun dingen niet hebben gedaan..., dan hoop ik dat je er volgende keer wel tijd voor hebt...dat is jammer, dat mensen er zo makkelijk mee weg komen.”

Ook wat betreft de frequentie van de ICO’s wordt dit benoemt;

“Soms treedt er ICO-moeheid op. Soms is frequentie te hoog, dan mogen ze er wat strakker op zitten.”

Wat door meerdere samenwerkingspartners wordt genoemd is de kwetsbaarheid van de betrokkenen van het Zorg- en Veiligheidshuis in het proces. Als de contactpersoon wegvalt zou er een gat vallen. Dit wordt ook over andere partners gezegd; bepaalde individuen bij bijvoorbeeld gemeente en politie lijken meer te kunnen betekenen dan anderen.

“Als deze vaste contactpersonen wegvallen heb je niets, dan krijg je ‘regels zijn regels’.”

Wat ook als zorgpunt wordt ervaren is dat er vaak een zelfde problematiek is waarop dingen vastlopen, met name huisvesting.

“Het grootste probleem is bedden en huisvesting.”

“Het loopt vaak vast op doorstromen naar begeleid wonen. Ook voor mensen die ambulante zijn en hun woning verliezen of niet in een reguliere wijk kunnen wonen of op een zwarte lijst staan krijg je nergens onderdak.”

Tenslotte wordt er genoemd dat de wetgeving soms niet meehelpt. Je bent aan wetgeving gebonden zoals bijvoorbeeld dat Nederland geen gedwongen opname kent.

“Er lopen mensen hier rond die er 25 jaar geleden ook al liepen. Het lukt ons niet om deze mensen te bedienen, te complexe problematiek, kwetsbaarheid, trauma's, psychiatrische problematiek. Als gevolg van de wet mag je niet snel ingrijpen in vrijheden van mensen.”

“Ondanks dat cliënten in PGA worden besproken loop je toch tegen allemaal wetgeving aan. Verschillende wetgevingen maken het onnodig moeilijk.”

Afronden ICO proces en evaluatie

Er is vaak geen duidelijke afsluiting van een ICO proces. Een samenwerkingspartner benoemt dat als een situatie dusdanig verbetert je samen met de andere partners kijkt of een ICO nog nodig is. Dit zou vaker mogen gebeuren, er wordt weinig geëvalueerd. Een samenwerkingspartner vertelt dat er wordt geëvalueerd als een casus slecht afloopt, dat is dan met inspectie en een verplichting. Er zou een leertafel opgezet worden met een tijdlijn, maar als gevolg van de covid-pandemie heeft dit niet door kunnen gaan.

Ze benadrukt dat bij de PGA OGGZ 1% ICO's er wel vaker wordt besproken over 'waar staan we nu, wat gaan we doen en voldoet casus nog aan de criteria'. Door meerdere samenwerkingspartners wordt aangegeven dat het goed zou zijn om ook naar casussen te kijken die goed lopen.

“Leuk om ook eens te kijken wat de succesfactor is geweest als een ICO geslaagd kan worden afgesloten, dat doen we te weinig.”

Samenwerking

Over het algemeen wordt de samenwerking als goed ervaren. Het fijne is dat je door samen te werken de last een beetje deelt zegt één van de partners, daarnaast zie je vaak dezelfde gezichten en weet je wat je aan iemand hebt. Het is wel belangrijk dat de juiste partijen aan tafel zitten en niet met teveel mensen, omdat je dan ruis krijgt. Daarentegen is er ook een samenwerkingspartner die aangeeft dat het soms juist wel fijn is als er meer zorgpartners aan tafel zouden zitten, ook als die niks met de cliënt te maken hebben, omdat je dan juist ideeën hoort die je zelf door je blinde vlek niet meer ziet. Er zijn ook kritische noten. Dingen die genoemd zijn is dat iedereen verantwoordelijkheid moet nemen. Ook ervaren een aantal samenwerkingspartners dat de visie onderling soms afwijkt of dat het gevoel bestaat dat anderen het idee hebben verantwoording af te moeten leggen. Het is aan de partners zelf om aan te geven wat ze kunnen betekenen.

“Andere samenwerkingspartners hebben soms grote verwachtingen van mijn organisatie, mijn rol is om duidelijk te maken wat wel en niet kan.”

“Het zou goed zijn om meer te weten van elkaars rollen. Mensen weten soms niet wat er kan vanuit mijn organisatie. Er worden snel dingen geroepen en naar mijn organisatie gekeken.”

Om dit op te lossen wordt benoemd dat je fysiek bij elkaar zou kunnen komen om niet over de inhoud maar over elkaars rollen te praten, omdat het soms kan botsen in casuïstiek waar partijen betrokken zijn die er echt voor de cliënt zitten en partijen die er voor de samenleving én de cliënt zitten. Een andere samenwerkingspartner geeft iets vergelijkbaars aan;

“Als het gevoel ontstaat dat het kriegelig wordt, nodig samenwerkingspartners dan fysiek uit om bij elkaar te zitten. Teams is praktisch, maar fysiek samenkomen is soms nodig.”

Een partner zegt dat vooral bij de PGA OGGZ 1% ICO's je elkaar hard nodig hebt in de samenwerking. In deze ICO's lopen organisaties soms tegen elkaars onvermogen aan wat als lastig en frustrerend wordt ervaren.

“De PGA OGGZ 1% casussen vallen of staan met het gegeven of deelnemende partijen buiten hun hokje willen kijken, denken en acteren. Als iedereen binnen zijn eigen hokje blijft werkt het niet.”

“Soms fijn als een samenwerkingspartner zegt ‘dat gaan we doen’, dat mis ik soms wel. Buiten de kaders denken en werken. Je hebt de juiste samenwerkingspartners nodig die over zaken kunnen beslissen.”

Ook is het voor de samenwerking belangrijk dat partners boven de materie kunnen kijken, daar heeft het Zorg- en Veiligheidshuis niet altijd voldoende invloed op. Wel doen ze er alles aan om het goed te laten verlopen aldus samenwerkingspartners.

Conclusie

Samenwerkingspartners beoordelen de ICO's van het Zorg- en Veiligheidshuis als een gewenst platform om complexe casussen gezamenlijk te bespreken. Criteria voor het aanmelden van een casus zijn bekend bij partners, maar zijn niet rechtlijnig, er is ruimte voor maatwerk. Wel moet hier vanuit de samenwerkingspartner energie in worden gestopt als een casus afwijkt van een gebruikelijke casus. Meerwaarde is vooral de gezamenlijkheid, maar daarnaast ook het gevoel dat alles gedaan is wat mogelijk was. Vrijwel alle samenwerkingspartners noemen wetgeving, maar vooral huisvesting als zorgpunt. Dit staat in veel gevallen oplossingen in de weg en ICO's lopen hier vaak op vast. De samenwerking verloopt over het algemeen goed. Het zou wel goed zijn om eens in de zoveel tijd rollen en verantwoordelijkheden van samenwerkingspartners te bespreken. De rol van de procesregisseur van het Zorg- en Veiligheidshuis wordt als positief ervaren. Wel wordt ook de kwetsbaarheid van de procesregisseurs benoemd, waar de organisatie zich bewust van moet zijn. Evaluatie is niet gebruikelijk binnen het ICO proces, maar het bekijken waarom sommige ICO's een succes zijn is wel iets wat samenwerkingspartners aanspreekt.

Beperkingen

Een beperking van het kwalitatieve onderzoek heeft te maken met de validiteit; respondenten zijn aangewezen door het Zorg- en Veiligheidshuis. Daarnaast is het een kleinschalig onderzoek en is er met tien samenwerkingspartners gesproken. Er kan niet geconcludeerd worden dat de mening van één samenwerkingspartner representatief is voor partners van de zelfde organisatie die een andere regio bedienen. In gesprekken werd aangegeven dat de beleving in andere regio's anders is, dit is iets waar bij een groter onderzoek rekening mee gehouden moet worden.

Aanbevelingen

- * Werk aan een format voor het aanvragen van een ICO. Dit formulier moet geen drempel vormen voor een aanvraag. Wel moet het formulier de aanvrager kritisch laten nadenken over de reden van de aanvraag, is ketenaanpak nodig of is onderling overleg ook voldoende?
- * Blijf aandacht besteden aan de rol van de procesregisseur. De uitvoer van deze rol lijkt van grote invloed op het mislukken of slagen van een ICO. Een sturende rol lijkt hierin gewenst, zowel in de uitvoer van taken als in de continuïteit en frequentie van overleggen. Denk daarbij ook aan de kwetsbaarheid van personen. Een procesregisseur moet vervangbaar zijn binnen het Zorg- en Veiligheidshuis.

- * Besteed tijd aan evaluatie. Volgens wetgeving is het nodig om op momenten waarop het misloopt met een cliënt na te gaan of er mogelijke tekortkomingen zijn geweest en wat er geleerd kan worden van de situatie. Dit is niet iets wat vanuit het Zorg- en Veiligheidshuis wordt geïnitieerd. Evaluatie van casussen die fout lopen of juist slagen zouden inzichtelijk kunnen maken wat bepalende factoren zijn geweest en wat voor samenwerkingspartners nodig is om zowel het proces als de samenwerking te verbeteren.
- * Voor een goede samenwerking is het nodig bekend te zijn met elkaars rollen, verantwoordelijkheden en mogelijkheden. Bespreek met samenwerkingspartners wat de verwachtingen zijn en wat er van henzelf verwacht kan worden. Daarbij is het ook belangrijk om te bespreken dat het voor ICO's vaak nodig is om buiten kaders te denken en te werken. Vanuit het Zorg- en Veiligheidshuis kunnen hier bijvoorbeeld eens per jaar fysieke overleggen voor worden georganiseerd.

Tot slot

De combinatie van de kwantitatieve en kwalitatieve analyse geeft een goed beeld van de meldingen, het proces en de samenwerking in de ICO's. Op basis van de kwantitatieve analyse blijkt dat het aantal meldingen in de 6 maanden na ICO is afgenomen, vooral in de groep cliënten die veel meldingen op hun naam hebben staan. Als er gekeken wordt naar de ernst/zwaarte van de meldingen wordt zichtbaar dat er een afname is in het aantal meldingen en in de zwaarte nadat cliënten zijn besproken in het ICO. Samenwerkingspartners beoordelen ICO's als een gewenst platform om complexe casussen gezamenlijk te bespreken. Zij zien een duidelijke meerwaarde en zijn tevreden over proces en samenwerking.

Afhankelijk van de behoeftes van het Zorg- en Veiligheidshuis en haar samenwerkingspartners kunnen er verbeterlagen worden gemaakt. De aanbevelingen geven hier suggesties voor.

Onderzoeksbureau Noord-Holland Noord

Krachtiger met meer kennis!

Zorg- en Veiligheidshuis
Noord-Holland Noord

COLOFON

Uitgave

Onderzoeksbureau Noord-Holland Noord

Postbus 9276
1800 GG ALKMAAR
Hertog Aalbrechtweg 22
1823 DL Alkmaar

088 – 012 57 13

onderzoeksbureaunhn@ggdhn.nl

Rapportnummer

OBNHN 202312

Datum

December 2023

Opdrachtgever

Zorg- en Veiligheidshuis Noord-Holland Noord

**Onderzoeksbureau Noord-Holland Noord
is onderdeel van GGD Hollands Noorden**